3. 12. 2015

ID: 99772

Bezdůvodné obohacení

Spočívá-li bezdůvodné obohacení účastníka (podnikatele) v hodnotě zboží, které nabyl, pak je pro vyjádření této hodnoty v penězích určující cena, za kterou podnikatelé takové nebo obdobné zboží obvykle nabývali, nikoliv cena, za kterou je podnikatelé prodávali konečným (přímým) spotřebitelům. Nemůže tedy být obvyklou cenou rozhodnou pro určení výše bezdůvodného obohacení, které účastník (podnikatel) přijetím tohoto zboží získal, cena, za niž se stejné, popřípadě obdobné zboží v daném místě a čase obvykle prodávalo konečným spotřebitelům, nýbrž cena, za kterou stejné, popřípadě obdobné zboží (též co do jeho objemu a sortimentu) v daném místě a čase a za obdobných podmínek obvykle nakupovali obchodníci za účelem jeho dalšího prodeje. Je-li prodáváno předmětné zboží na skladě prodejny podnikateli za účelem jeho dalšího prodeje, pak tu není důvod, proč by se mělo při zjišťování jeho obvyklé ceny vycházet z cen zahrnujících mimo jiné náklady spojené s distribucí zboží k jednotlivým konečným spotřebitelům.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Cdo 2794/2013, ze dne 26.8.2015)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně L. V., podnikatelky, se sídlem v P., zastoupené JUDr. F.M., advokátem, se sídlem v P., proti žalované E. Š., podnikatelce, se sídlem v P., zastoupené JUDr. T.H., advokátem, se sídlem v P., o zaplacení částky 464 059,50 Kč s příslušenstvím, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 31 Cm 143/2006, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 6. prosince 2012, č. j. 11 Cmo 41/2012-446, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Žalobkyně se v souzené věci domáhala po žalované zaplacení částky 464 059,50 Kč jako doplatku kupní ceny za prodej skladových zásob obchodu se spodním prádlem a částky 70 000 Kč jako doplatku kupní ceny za vybavení prodejny, spolu se zákonným úrokem z prodlení.

Městský soud v Praze v pořadí prvním rozsudkem ze dne 14. května 2009, č. j. 31 Cm 143/2006-144, žalobě na zaplacení částky 464 059,50 Kč s úrokem z prodlení vyhověl a řízení o nároku na zaplacení částky 70 000 Kč úrokem z prodlení v důsledku částečného zpětvzetí žaloby zastavil. Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 12. srpna 2010, č. j. 8 Cmo 38/2010-176, rozsudek soudu prvního stupně v přisuzujícím výroku o věci samé zrušil, neboť dospěl k závěru, že smlouva uzavřená mezi účastnicemi neobsahuje určení předmětu koupě, nelze tedy uzavřít, že jde o platnou kupní smlouvu podle ustanovení § 409 a násl. zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, zrušeného ke dni 1. ledna 2014 (dále jen „obch. zák.“). Odvolací soud zavázal soud prvního stupně právním názorem, že nárok žalobkyně je třeba posoudit jako nárok z bezdůvodného obohacení.

V pořadí druhým rozsudkem ze dne 22. prosince 2011, č. j. 31 Cm 143/2006-394, soud prvního stupně uložil žalované zaplatit žalobkyni částku 47 674,61 Kč s úrokem z prodlení od 8. února 2006 do zaplacení (výrok pod bodem I), ohledně částky 416 384,89 Kč s úrokem z prodlení žalobu zamítl (výrok pod bodem II) a rozhodl o nákladech řízení (výroky pod body III – V).

Soud prvního stupně zjistil, že mezi žalobkyní jako prodávající a žalovanou jako kupující byla při jejich podnikatelské činnosti dne 15. června 2003 sepsána smlouva o koupi vybavení a skladových zásob prodejny spodního prádla v tam specifikovaných nebytových prostorách, obě účastnice

podepsaly podrobný seznam zboží - skladových zásob prodejny k datu 31. července 2003, žalovaná převzala od žalobkyně movité věci v tomto seznamu uvedené a zaplatila za ně žalobkyni částku 1 000 000 Kč. Žalovaná zboží již nemá a nemůže je tedy žalobkyni vrátit. Obvyklá velkoobchodní cena převzatého zboží činila (podle závěrů znaleckého posudku zadaného soudem prvního stupně) k datu 31. července 2003 částku 1 047 674,61 Kč.

Soud prvního stupně dovodil, že kupní smlouva je pro absenci obligatorní náležitosti neplatná a že žalovaná se na úkor žalobkyně obohatila, a jelikož naturální restituce možná není, je povinna zaplatit žalobkyni obvyklou cenu věcí. Protože na vztahy mezi účastnicemi je třeba pohlížet jako na vztahy mezi podnikateli a je třeba vzít v úvahu, že žalovaná se neobohatila jako konečný spotřebitel tohoto textilního zboží, nýbrž jako podnikatelka, je výše jejího bezdůvodného obohacení dána rozdílem mezi obvyklou velkoobchodní cenou převzatého zboží a částkou 1 000 000 Kč, kterou již zaplatila.

K odvolání žalobkyně směřujícímu proti zamítavému výroku o věci samé a k odvolání žalované toliko proti nákladovým výrokům odvolací soud v záhlaví označeným rozhodnutím rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o věci samé potvrdil, ve výrocích o nákladech řízení jej změnil a rozhodl o nákladech odvolacího řízení.

Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně a ztotožnil se též s jeho právním posouzením. S odkazem na judikaturu Nejvyššího soudu zdůraznil, že peněžitá náhrada za zboží, jehož vydání není dobře možné, představuje obvyklou cenu dodaného (obdobného) zboží v daném čase a místě. Uzavřel, že se zřetelem na to, že obě účastnice jsou podnikatelky a bezdůvodné obohacení vzniklo při jejich podnikatelské činnosti, vycházel soud prvního stupně správně z peněžité náhrady za dodané zboží, která představuje obvyklou cenu dodaného obdobného zboží v daném místě a čase, stanovenou znaleckým posudkem.

Rozsudek odvolacího soudu napadla žalobkyně dovoláním, majíc je za přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. prosince 2012 (dále též jen „o. s. ř.“), pro řešení otázky, zda lze ve sporu o vydání bezdůvodného obohacení ve vztahu mezi podnikateli vycházet při určení ceny v místě a čase obvyklé z tzv. velkoobchodní ceny, a v kladném případě také, zda má jít o velkoobchodní cenu včetně daně z přidané hodnoty či nikoliv. Co do důvodů opřela dovolání o ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., namítajíc, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Dovolatelka odkazuje na závěry Nejvyššího soudu přijaté v rozsudcích ze dne 25. listopadu 2010, sp. zn. 23 Cdo 3603/2008, a ze dne 21. září 2006, sp. zn. 32 Cdo 932/2005 (které jsou dostupné, stejně jako ostatní rozhodnutí Nejvyššího soudu zde citovaná, na http//:www.nsoud.cz), z nichž má za zřejmé, že cenou obvyklou je cena maloobchodní. Argumentuje, že nákup za velkoobchodní cenu mohou realizovat pouze některé subjekty na trhu (obchodníci), nikoliv každý subjekt. Na pořízení zboží vynaložila náklady představující velkoobchodní cenu, přičemž zboží od dodavatelů odebírala ve velkých objemech a náklady na jeho pořízení byly odrazem konkrétního vztahu mezi ní a dodavateli. Žalovaná naopak nabyla zboží v té hodnotě, v jaké se běžně prodává, tedy v ceně obvyklé. Nabyla mnoho druhů zboží pouze v jednotkách kusů, jehož obvyklá cena proto stěží mohla být cenou velkoobchodní. Pokud by byl na jejím místě kdokoliv jiný, dosáhl by pouze ceny obvyklé, nikoliv ceny velkoobchodní. Ta proto nemůže být pro stanovení obvyklé ceny rozhodující.

Právní názor odvolacího soudu dovolatelka shledává neudržitelným i z hlediska daňového. Pokládá otázku, zda má být velkoobchodní cena kalkulována i s daní z přidané hodnoty nebo nikoliv, a zdůrazňuje, že tato otázka má význam např. při přeshraničních obchodech.

Dovolatelka navrhuje, aby dovolací soud napadený rozsudek odvolacího soudu a rozsudek soudu prvního stupně ve výroku pod bodem II zrušil a věc (v tomto rozsahu) vrátil soudu prvního stupně k

dalšímu řízení.

Žalovaná ve svém vyjádření k dovolání zpochybňuje včasnost dovolání a jeho přípustnost se zřetelem na ustanovení § 237 odst. 2 písm. a) o. s. ř., ztotožňuje se bez dalšího se závěry odvolacího soudu, poukazuje na závěry obsažené v rozsudku Vrchního soudu v Praze ve věci sp. zn. 11 Cmo 41/2012 a navrhuje, aby Nejvyšší soud dovolání odmítl, případně zamítl.

Se zřetelem k době vydání rozsudku odvolacího soudu se uplatní pro dovolací řízení - v souladu s bodem 7. článku II., části první, přechodných ustanovení zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony - občanský soudní řád ve znění účinném do 31. prosince 2012.

Po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 o. s. ř. (napadené rozhodnutí bylo dovolatelce doručeno dne 12. dubna 2013 a dovolání bylo podáno na poštu dne 11. června 2013), oprávněnou osobou (účastníkem řízení) při splnění podmínek povinného zastoupení (§ 241 odst. 1, 4 o. s. ř.), Nejvyšší soud především dovodil, že přípustnost dovolání oproti přesvědčení žalované ustanovením § 237 odst. 2 písm. a) o. s. ř. vyloučena není; dovoláním byl napaden potvrzující výrok rozsudku odvolacího soudu ve věci samé, jímž bylo rozhodnuto o peněžitém plnění ve výši 416 384,89 Kč, limit stanovený pro přípustnost dovolání v obchodních věcech (100 000 Kč) je tudíž naplněn.

Nejvyšší soud shledal napadené rozhodnutí zásadně významným po právní stránce v řešení otázky v jeho rozhodování dosud nevyřešené (§ 237 odst. 3 o. s. ř.), jaké ceny jsou rozhodné při určení obvyklé ceny, zjišťované pro účely vydání bezdůvodného obohacení vzniklého mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti, bylo-li zboží, jež nelze dobře vydat, nabyto za účelem jeho dalšího prodeje. Potud má Nejvyšší soud dovolání za přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Nejvyšší soud proto přezkoumal napadené rozhodnutí z hlediska uplatněného dovolacího důvodu, jsa jím v zásadě vázán, včetně toho, jak jej dovolatelka obsahově vymezila (srov. § 242 odst. 3 větu první o. s. ř.), a dovolání shledal nedůvodným.

Nejprve je třeba zdůraznit, že správnost právního posouzení, podle něhož je kupní smlouva uzavřená mezi účastnicemi stižena neplatností a žalobou uplatněný nárok je třeba posoudit podle předpisů o bezdůvodném obohacení, nebyla dovolatelkou zpochybněna, nepodléhá tudíž dovolacímu přezkumu a Nejvyšší soud z těchto závěrů ve svých úvahách vychází.

Podle ustanovení § 451 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, zrušeného ke dni 1. ledna 2014 (dále jen „obč. zák.“), kdo se na úkor jiného bezdůvodně obohatí, musí obohacení vydat (odstavec 1). Bezdůvodným obohacením je majetkový prospěch získaný plněním bez právního důvodu, plněním z neplatného právního úkonu nebo plněním z právního důvodu, který odpadl, jakož i majetkový prospěch získaný z nepoctivých zdrojů (odstavec 2).

Podle ustanovení § 457 obč. zák. je-li smlouva neplatná nebo byla-li zrušena, je každý z účastníků povinen vrátit druhému vše, co podle ní dostal.

Rozsah vydání bezdůvodného obohacení stanoví § 458 obč. zák., podle jehož prvního odstavce musí být vydáno vše, co bylo nabyto bezdůvodným obohacením. Není-li to dobře možné, zejména proto, že obohacení záleželo ve výkonech, musí být poskytnuta peněžitá náhrada.

Podle ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku), ve znění účinném od 1. ledna 1998 do 31. prosince 2013, se majetek a služba oceňují obvyklou cenou, pokud tento zákon nestanoví jiný způsob oceňování. Obvyklou cenou se pro účely tohoto zákona rozumí cena, která by byla dosažena při prodejích

stejného, popřípadě obdobného majetku nebo při poskytování stejné nebo obdobné služby v obvyklém obchodním styku v tuzemsku ke dni ocenění. Přitom se zvažují všechny okolnosti, které mají na cenu vliv, avšak do její výše se nepromítají vlivy mimořádných okolností trhu, osobních poměrů prodávajícího nebo kupujícího ani vliv zvláštní obliby. Mimořádnými okolnostmi trhu se rozumějí například stav tísně prodávajícího nebo kupujícího, důsledky přírodních či jiných kalamit. Osobními poměry se rozumějí zejména vztahy majetkové, rodinné nebo jiné osobní vztahy mezi prodávajícím a kupujícím. Zvláštní oblibou se rozumí zvláštní hodnota přikládaná majetku nebo službě vyplývající z osobního vztahu k nim.

Novelou provedenou s účinností k 1. lednu 2014 zákonem č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s rekodifikací soukromého práva, byla k uvedenému textu připojena věta „Obvyklá cena vyjadřuje hodnotu věci a určí se porovnáním“. Takto zní uvedené ustanovení doposud.

Zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, obvyklou cenu definuje až ve znění účinném od 18. listopadu 2009 (tj. ve znění novely provedené zákonem č. 403/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 265/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky v oblasti cen, ve znění pozdějších předpisů), v ustanovení § 2 odst. 6 tak, že obvyklou cenou pro účely tohoto zákona se rozumí cena shodného nebo z hlediska užití porovnatelného nebo vzájemně zastupitelného zboží volně sjednávaná mezi prodávajícími a kupujícími, kteří jsou na sobě navzájem ekonomicky, kapitálově nebo personálně nezávislí na daném trhu, který není ohrožen účinky omezení hospodářské soutěže.

Byť toto ustanovení v době vzniku předmětného bezdůvodného obohacení ještě neplatilo, lze k němu v rámci úvah o způsobu řešení dovolatelkou otevřené otázky rovněž přihlédnout, aniž by tím byl porušen zákaz pravé retroaktivity. Je zřejmé, že v něm obsažená definice obvyklé ceny se od vymezení tohoto pojmu v zákoně o oceňování majetku liší jen dikcí a vyšší mírou přesnosti, nejde tedy o pojem jiný, nýbrž o týž pojem, poněkud jiným způsobem definovaný.

Nejvyšší soud ve své dosavadní judikatuře vyložil, že pokud podle ustanovení § 458 odst. 1 obč. zák. má být vydáno vše, co bylo nabyto, má tím zákon na mysli vše, co bylo získáno povinným [srov. např. rozsudek ze dne 16. prosince 2003, sp. zn. 33 Odo 477/2003, uveřejněný v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, C. H. Beck (dále jen „Soubor“), pod číslem C 2291]. Rozsah bezdůvodného obohacení je tedy vymezen hodnotou, kterou nabyl bezdůvodně obohacený. Není-li vydání zboží dobře možné, je na místě postup podle § 458 odst. 1 věty druhé obč. zák., tj. poskytnutí peněžité náhrady za dodané zboží, jeho ekonomické protihodnoty (srov. např. rozsudek ze dne 21. září 2006, sp. zn. 32 Odo 932/2005, jímž argumentuje dovolatelka). Vydáním bezdůvodného obohacení musí být dosaženo stavu, jaký zde byl v okamžiku, kdy bylo bezdůvodné obohacení získáno, tj. v okamžiku poskytnutí plnění (srov. např. rozsudky ze dne 28. ledna 2010, sp. zn. 32 Cdo 1148/2009, a ze dne 25. listopadu 2010, sp. zn. 23 Cdo 3603/2008). V případě plnění, které není dobře možné vrátit, je obohacený povinen poskytnout tomu, na jehož úkor bezdůvodné obohacení získal, peněžitou náhradu odpovídající hodnotě, za jaké bylo obdobné plnění obvykle poskytováno v daném místě a čase a za obdobných podmínek, tj. obvyklou cenu tohoto plnění, zjišťovanou obvykle pomocí znaleckého posudku (srov. rozsudek ze dne 15. června 1999, sp. zn. 25 Cdo 2578/98, uveřejněný pod číslem 53/2000 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, a dále např. rozsudek ze dne 27. listopadu 2002, sp. zn. 29 Odo 805/2001, uveřejněný v časopise Soudní judikatura, sešit č. 12, ročník 2002, pod číslem 235, rozsudek ze dne 19. března 2003, sp. zn. 29 Odo 622/2002, uveřejněný v Souboru pod číslem C 1783, již citovaný rozsudek ze dne 21. září 2006, sp. zn. 32 Odo 932/2005, rozsudek ze dne 29. ledna 2009, sp. zn. 23 Odo 954/2006, uveřejněný v Souboru pod číslem C 7081, a z poslední doby rozsudek ze dne 3. června 2015, sp. zn. 32 Cdo 1630/2013). Jde o obvyklou cenu ve smyslu ustanovení § 2 odst. 6 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů, která se vytváří na trhu a je dána stavem nabídky a poptávky (o tzv. cenu tržní) [srov. již citovaný rozsudek sp. zn. 33 Odo 477/2003 a shodně např. rozsudek ze dne 23.

března 2011, sp. zn. 32 Cdo 4778/2010.] Z hlediska rozsahu obohacení, jež má být vydáno, je rozhodující stav v okamžiku, kdy bylo nabyto.

Závěr, který dovolatelka nalézá v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 16. prosince 2003, sp. zn. 33 Odo 477/2003, totiž že obvyklou cenou se rozumí cena maloobchodní, v něm obsažen není, ani implicite; vztahem mezi cenou velkoobchodní a cenou maloobchodní při stanovení obvyklé ceny se Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi dosud nezabýval.

Z citovaných ustanovení zákona o oceňování majetku a zákona o cenách, jakož i z příslušných judikatorních závěrů je zřejmé, že obvyklá cena se „vytváří“ v obchodním styku, tj. na trhu, v procesu vzájemného působení nabídky a poptávky. Vzhledem k tomu, na jaké úvaze spočívá dovolatelkou zpochybněné právní posouzení odvolacího soudu, je nejprve třeba se vypořádat s pojmy „velkoobchodní“ a „maloobchodní“.

Právní řád České republiky, popřípadě též unijní právo, znají pojmy „velkoobchod“ a „maloobchod“, respektive „velkoobchodní prodej“ a „maloobchodní prodej“ a „velkoobchodní služby“ a „maloobchodní služby“ (srov. např. nařízení vlády č. 185/2000 Sb., kterým se stanoví výrobky, jež mohou být dováženy do České republiky nebo vyváženy z České republiky jen na základě licence podle zákona č. 62/2000 Sb., o některých opatřeních při vývozu nebo dovozu výrobků a o licenčním řízení a o změně některých zákonů, či opatření Českého telekomunikačního úřadu obecné povahy č. OOP/4/09.2014-6, kterým se stanoví metodika účelového členění nákladů a výnosů a jejich přiřazování a určuje se struktura vykazovaných informací, uveřejněné v č. 17/2014 Telekomunikačního věstníku), a pracuje též s pojmy „velkoobchodní cena“ a „maloobchodní cena“ (srov. cenový předpis Ministerstva zdravotnictví č. 3/2012/FAR o regulaci cen zdravotnických prostředků, uveřejněný v č. 3/2012 Věstníku Ministerstva zdravotnictví) a „velkoobchodní trh“ a „maloobchodní trh“ [srov. např. § 11 odst. 3 zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), § 2 písm. z) zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), či Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1227/2011 ze dne 25. října 2011 o integritě a transparentnosti velkoobchodního trhu s energií].

Zákonná definice těchto pojmů však v aktuální právní úpravě obsažena není. Pouze cenový předpis Ministerstva zdravotnictví č. 3/2012/FAR o regulaci cen zdravotnických prostředků pro účely tohoto předpisu vymezuje pojmy „cena výrobce“ - prodejní velkoobchodní cena výrobce nebo jiné osoby, která jako první uvádí zboží na trh EU, bez obchodní přirážky a bez daně z přidané hodnoty, „cena pro konečného spotřebitele“ - cena zahrnující cenu výrobce, obchodní přirážku a DPH, a „obchodní přirážka“ - cena za výkony obchodu a další distribuční činnost distributora, popř. i výrobce, pokud tuto činnost sám zajišťuje. Shodně definuje pojem „cena výrobce“ též Cenové rozhodnutí Ministerstva zdravotnictví č. 2/13-FAR, kterým se stanoví seznam zdravotnických prostředků s deregulovanými cenami výrobce.

Vyhláška Federálního cenového úřadu, ministerstva financí, cen a mezd ČSR a ministerstva financí, cen a mezd SSR č. 22/1990 Sb., o tvorbě a kontrole cen, účinná od 1. února 1990 do 1. ledna 1991, definovala v ustanovení § 2 odst. 1 velkoobchodní ceny jako ceny obsahující nutné náklady výroby (dovozu), popřípadě náklady odbytu a zisk nebo ztrátu ve výši vyplývající z použitého způsobu jejich tvorby…., s tím, že za tyto ceny se dodávají výrobky organizacím pro výrobní spotřebu, investice, pro zabezpečení obrany a bezpečnosti státu a pro další odbyt … Obchodní ceny vymezil jako (mimo jiné) velkoobchodní ceny a základní sazbovou daň z obratu s tím, že za tyto ceny se dodávají výrobky z tuzemské výroby nebo z dovozu určené k dalšímu prodeji za maloobchodní ceny organizacím, které mají nárok na obchodní srážku. Maloobchodní ceny pak zahrnují obchodní ceny nebo velkoobchodní ceny a rozdílovou daň z obratu a obchodní srážky, ve stanovených případech zahrnují clo, odbytovou přirážku, cenový rozdíl, popřípadě obchodní přirážku; jen za tyto ceny se prodávají výrobky

občanům; organizacím se za maloobchodní ceny dodávají výrobky při nákupu v maloobchodě …

Pojmy „velkoobchod“ a „maloobchod“ byly v našem právním řádu naposledy definovány v ustanovení § 33 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění účinném do 30. června 2008, tedy též v době, kdy došlo ke vzniku posuzovaného bezdůvodného obohacení, a to tak, že maloobchodem se pro účely tohoto zákona rozumí nákup a prodej zboží za účelem jeho prodeje přímému spotřebiteli (odstavec 1) a velkoobchodem nákup a prodej zboží za účelem jeho prodeje k další podnikatelské činnosti (odstavec 2).

Novelou provedenou s účinností od 1. července 2008 bylo sice ustanovení § 33 živnostenského zákona zrušeno, podle důvodové zprávy však jen proto, že s ohledem na navrženou právní úpravu jedné volné živnosti (§ 34 odst. 1 namísto „živnosti, která spočívá v maloobchodě nebo velkoobchodě“, zná „živnost, která spočívá v obchodní činnosti“), je dosavadní vymezení pojmů maloobchod a velkoobchod nadbytečné.

Vymezení pojmů „velkoobchod“ a „maloobchod“ a „velkoobchodní cena“ a „maloobchodní cena“ ve shora uvedených předpisech odpovídá významu, v němž jsou tyto pojmy standardně užívány v obchodní praxi a který jim přisuzuje též odborná literatura. Tak v rovině cen např. dílo Vlček, J. a kol. Výkladový lexikon pojmů tržní ekonomiky. 1. vydání. Praha: VICTORIA PUBLISHING, a. s., 1992, s. 32, definuje maloobchodní cenu jako cenu spotřební, konečnou, za kterou se prodávají výrobky obyvatelstvu, eventuálně podnikům v maloobchodní síti, přičemž tato cena zahrnuje cenu výrobní, respektive velkoobchodní, obchodní rozpětí (náklady obchodu včetně obchodního zisku) čili rabat a obvykle různé druhy nepřímých daní.

Velkoobchodní cenou se tedy obecně vzato rozumí cena, za niž obchodníci nakupují zboží od obchodníků za účelem jeho dalšího prodeje, a maloobchodní cenou cena, za niž nakupuje zboží tzv. přímý, resp. konečný spotřebitel.

V souzené věci byl, jak správně dovodily soudy nižších stupňů, majetkový prospěch, získán na základě vztahu, který svým pojetím odpovídá ustanovení § 261 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, zrušeného ke dni 1. ledna 2014, posuzovaný vztah z bezdůvodného obohacení je tedy obchodním závazkovým vztahem, vzniklým mezi podnikateli a týkajícím se jejich podnikatelské činnosti (srov. k tomu např. rozsudek velkého senátu obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 18. června 2003, sp. zn. 35 Odo 619/2002, uveřejněný pod číslem 26/2004 Sbírky rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. srpna 2003, sp. zn. 29 Odo 383/2001, uveřejněný v časopise Soudní judikatura, sešit č. 11, ročník 2003, pod číslem 198 (ústavní stížnost proti němuž byla usnesením Ústavního soudu ze dne 9. prosince 2003, sp. zn. IV. ÚS 605/03, odmítnuta). Ze skutkových zjištění učiněných v řízení před soudy nižších stupňů je přitom zřejmé (též dovolatelka z této skutečnosti ve své polemice s právními závěry odvolacího soudu vychází), že žalovaná předmětné skladové zásoby prodejny spodního prádla nekupovala jako konečná spotřebitelka, nýbrž činila tak za účelem dalšího prodeje tohoto zboží.

Spočívá-li bezdůvodné obohacení žalované v hodnotě zboží, které nabyla, pak je pro vyjádření této hodnoty v penězích určující cena, za kterou podnikatelé takové nebo obdobné zboží obvykle nabývali, nikoliv cena, za kterou je podnikatelé prodávali konečným (přímým) spotřebitelům.

Nemůže tedy být – oproti přesvědčení dovolatelky – obvyklou cenou rozhodnou pro určení výše bezdůvodného obohacení, které žalovaná přijetím tohoto zboží získala, cena, za niž se stejné, popřípadě obdobné zboží v daném místě a čase obvykle prodávalo konečným spotřebitelům, nýbrž cena, za kterou stejné, popřípadě obdobné zboží (též co do jeho objemu a sortimentu) v daném místě a čase a za obdobných podmínek obvykle nakupovali obchodníci za účelem jeho dalšího prodeje.

Jestliže dovolatelka prodávala žalované předmětné zboží na skladě prodejny jako podnikatelce za účelem jeho dalšího prodeje, pak tu není důvod, proč by se mělo při zjišťování jeho obvyklé ceny vycházet z cen zahrnujících mimo jiné náklady spojené s distribucí zboží k jednotlivým konečným spotřebitelům.

Pro úplnost je třeba zdůraznit, že závěr o výši ceny obvyklé je závěrem skutkovým, nikoliv právním (z rozhodnutí Nejvyššího soudu k tomu srov. např. rozsudky ze dne 30. května 2012, sp. zn. 23 Cdo 256/2012, a ze dne 3. června 2015, sp. zn. 32 Cdo 1630/2013, a usnesení ze dne 25. února 2010, sp. zn. 22 Cdo 511/2010, a ze dne 19. června 2012, sp. zn. 29 Cdo 2214/2010, uveřejněné v časopise Soudní judikatura, sešit č. 2, ročník 2013, pod číslem 23).

V otázce, pro jejíž řešení Nejvyšší soud shledal dovolání přípustným, se tedy dovolatelce zpochybnit správnost právního posouzení odvolacího soudu nezdařilo.

Stran otázky, „zda má být velkoobchodní cena kalkulována i s daní z přidané hodnoty“, dovolání přípustné není. Nejvyšší soud již v usnesení ze dne 27. října 2005, sp. zn. 29 Odo 663/2003, uveřejněném pod číslem 48/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále též jen „R 48/2006“), formuloval a odůvodnil závěr, podle něhož přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je podmíněna nejen tím, že rozhodnutí je zásadního významu z hlediska svého obecného dopadu do poměrů sporů jiných, nýbrž i tím, že dotčené právní posouzení věci je významné pro věc samu. Tento předpoklad nesplňuje situace, kdy řešení příslušné právní otázky se nemůže projevit v poměrech dovolatele, tedy zůstane-li jeho postavení vůči druhé straně sporu nezměněno. Tak je tomu co do významu uvedené otázky i v souzené věci.

Pravomocným (odvoláním žalované nenapadeným) rozhodnutím soudu prvního stupně byla dovolatelce přisouzena částka 47 674,61 Kč, odpovídajícím závěrům znaleckého posudku o výši ceny obvyklé a zjištění, že částku 1 000 000 Kč žalovaná dovolatelce zaplatila. Obvyklou cenu znalec stanovil částkou 1 047 674,61 Kč včetně daně z přidané hodnoty, jak v posudku výslovně zdůraznil. Peněžní částka přisouzená dovolatelce tak zahrnuje též příslušnou daň z přidané hodnoty. Dovolací přezkum otázky, zda má být součástí obvyklé ceny zjišťované na velkoobchodním trhu pro účely vypořádání nároků z bezdůvodného obohacení daň z přidané hodnoty či nikoliv (srov. k tomu § 2 odst. 1 větu druhou zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů), by tak mohl vést nanejvýš k zjištění, že dovolatelce bylo přisouzeno více, než jí být přisouzeno mělo, a zamítavý výrok se tedy měl vztahovat k částce vyšší, než v níž je předmětem dovolacího přezkumu. Vzhledem ke kvantitativním mezím dovolacího přezkumu by se za těchto okolností v rozhodnutí dovolacího soudu výsledek dovolacího přezkumu v uvedené otázce v žádné z možných alternativ nikterak neodrazil. Otázka, která má v poměrech určité souzené věci význam jen akademický, v duchu závěrů vyjádřených v R 48/2006 přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. založit nemůže.

Protože v mezích, v nichž bylo dovolání shledáno přípustným, je rozsudek odvolacího soudu z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správný a dovoláním neuplatněné vady řízení, k nimž u přípustného dovolání dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti (srov. § 242 odst. 3 větu druhou o. s. ř.), se ze spisu nepodávají, Nejvyšší soud dovolání podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- Majetková podstata (exkluzivně pro předplatitele)
- Náhrada škody (exkluzivně pro předplatitele)
- Náhrada škody zaměstnancem
- Náklady řízení (exkluzivně pro předplatitele)
- Zajištění dluhu (exkluzivně pro předplatitele)
- Způsobilost být účastníkem řízení (exkluzivně pro předplatitele)
- Náhrada škody
- Katastr nemovitostí
- Insolvence a SJM
- Vedlejší účastník
- Plat